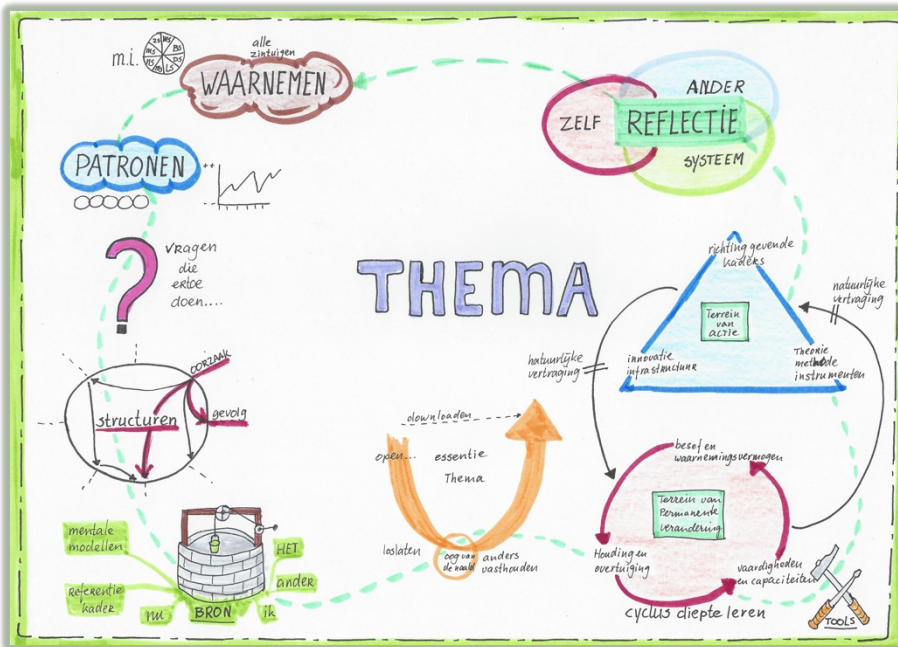

Autopoiesis.nu

Zelfcreatie van het individu, het team en het systeem

AUTOPOIESIS

Leren gericht op het creëren van het Zelf, het Samen en het Systeem.

ACHTERGROND.

Het begrip autopoiesis is in 1973 voor het eerst gebruikt door de biologen Maturana en Varela om de werking van de cel in een levend systeem te duiden. Hun onderzoek is gericht op het begrijpen van leren en cognitie vanuit een biologisch perspectief (*The Tree of Knowledge. The Biological Roots of Human Understanding*). Elke cel creëert of reproduceert zichzelf. De keuze voor creatie of reproductie is verbonden met de functie van de cel als deel en het levend systeem als geheel: overleven.

2
ONDERZOEKEND LEREN
 Van jezelf, de ander en de omgeving.

3
WARRIORS FOR THE HUMAN SPIRIT
 Wie wil ik zijn als mens en als professional?

4
DUURZAAMHEID
 De Sustainable Development Goals en ik, de ander en de omgeving

Samenvatting Autopoiesis, perspectief op duurzaam, betekenisvol onderwijs
[link samenvatting:](#)

Innovatiewand
 visualiseren van de innovatie in school.

Relatiecirkel gr.3
 Prentenboek Henny de heks in groep 3

Reproduceren leidt tot geheugen (gesloten autopoiesis), je weet hoe iets werkt en je kunt op automatische piloot functioneren. Een leerkracht die zichzelf enkele jaren herhaalt door dezelfde groep te draaien loopt het risico vast te roesten in het methodegericht werken. Hoe vaker je jezelf herhaalt hoe groter het risico van verliezen van sensitiviteit voor de veranderende omgeving.

Creatie leidt tot sensitiviteit (open autopoiesis (*Marjatta Maula. "Organizations as Learning Systems, "Living Compositions" as an enabling Infrastructure". Advanced Series in Management. Elseviers 2006*)), je neemt de omgeving waar en je past je aan op basis van hoofdzaken. Meer aandacht voor kennis en ervaring vermindert de aandacht voor wat er in de omgeving gebeurt. Dit kun je voorkomen door het bewust ontwikkelen van een lerende houding. Als professional blijf je ontwikkelen en groeien als je regelmatig iets nieuws moet leren. Het gaat hier niet om goed of fout. Reproductie en re-creatie zijn beide een fundamenteel onderdeel van elk levend systeem. Kijken we naar het educatieve systeem dan nemen we voorbeelden waar van beide processen. In een snel veranderende omgeving is echter open autopoiesis onmisbaar. Het educatieve systeem zou de proeftuin mogen zijn voor nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast hebben kinderen recht op een optimale ontwikkeling uitgaande van het bestaande curriculum.

Complexiteit maakt het moeilijker. Hoe complexer de situatie hoe meer stress we ervaren en dan is het risico van terugvallen op bekende patronen groot (reproductie). Complexiteit kenmerkt zich door onvoorspelbaarheid. Dat betekent dat we geen gebruik kunnen maken van bestaande patronen, kennis en ervaring. In een dynamisch complexe wereld is alles onvoorspelbaar. We moeten dus leren omgaan met dynamisch complexe situaties, leren omgaan met onvoorspelbaarheid. Een van de voorspelbare reacties van de mens bij complexiteit is de situatie te veranderen in een gecompliceerd probleem en dan een bekende respons inzetten. Een gecompliceerd probleem is voorspelbaar (*Organize for Complexity. Niels Pflaeging. 2014. Betacodex Publishing, New York*).

MASTERCLASS MET MARGARET WHEATLEY

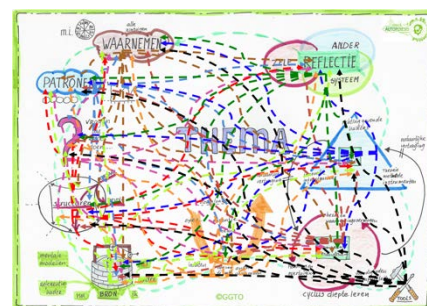
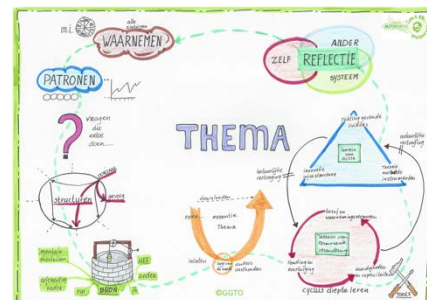
Op 28 en 29 maart 2019 verzorgt Margaret Wheatley de tweedaagse masterclass "Creating Islands of Sanity: Restoring Leadership as a Noble Profession" gebaseerd op haar nieuwe boek "Who do We Choose to Be? Facing Reality, Claiming Leadership, Restoring Sanity".

Locatie: Van der Valk Vianen

Info en aanmelden via: <https://www.masterclasswarriors.nl>

De visualisering geeft de route aan van het autopoietisch leerproces. Het is een voorbeeld van een gecompliceerde, voorspelbare route. Je start bij waarnemen en je eindigt bij reflectie waarna de route weer opnieuw kan starten (lineair cyclisch). De tweede visualisering geeft een beeld van de complexe werkelijkheid. Je kunt vanuit elk onderdeel starten en van daar met elk ander onderdeel verbinden. Dit lijkt op chaos en zo voelt het ook als je niet weet wat je moet doen. In chaotische omstandigheden leidt het hanteren van principes/uitgangspunten/grondbeginselen/richtlijnen tot orde. Als je tools tot je beschikking hebt kun je elk complex probleem onderzoeken. Principes e.d. en het gebruiken van tools biedt de lerende een mindset waarmee je weet wat je moet doen als je niet weet wat te doen (*Leadership and the New Science. Discovering Order in a Chaotic World, Margaret Wheatley. 2006 Berrett-Koehler Publishers Inc. San Francisco*).

Het waarnemen, denken over en handelend omgaan met complexiteit vraagt specifieke vaardigheden. Het kunnen waarnemen van delen en het geheel en hoe deze elkaar beïnvloeden komt te weinig aan de orde in het bestaande curriculum. Om het principe van “het geheel is meer dan de som der delen” te verhelderen gebruik ik graag de Hobermansphere. Daarmee visualiseer je het in- en uitzoomen, het besef dat je steeds moet openstaan voor het deel en het geheel en niet alleen maar vasthouden aan een perspectief. Van focus op een onderdeel weer uitzoomen naar het geheel en van daar weer inzoomen naar een deel. Alles heeft met elkaar te maken en er is invloed van het deel op het geheel. In een levend systeem verander je het geheel als je een deel verandert. Maar hier is vaak sprake van vertraging die dichtbij en veraf in tijd en plaats kan voorkomen. We merken te weinig van de effecten en gaan er dan van uit dat het geen effect heeft. Dit is de reden waarom we met kinderen aan duurzaamheid moeten werken. Het werken vanuit de essentie van een levend systeem en het leren omgaan met complexiteit zijn hoofdzaken voor het educatieve systeem van deze 21ste eeuw (*Autopoiesis, perspectief op duurzaam, betekenisvol onderwijs Guus Geisen. 2013*).

TOEPASSING AUTOPOIESIS.

Netwerk Autopoiesis voor scholen.

De deelnemende scholen werken ieder aan een eigen innovatieproces. Tijdens de bijeenkomsten delen de scholen ervaringen over het proces en het resultaat en hoe ze leren omgaan met natuurlijke vertraging (*zie schema Lerende Organisatie*) in hun innovatieproces. Tijdens elke bijeenkomst staat een inhoud centraal waarmee we ons referentiekader vergroten. Dit kunnen inhouden zijn die door het bestuur als aandachtspunt zijn benoemd zoals “kwaliteit, eigenaarschap en reflectie” of eigen keuze zoals het boek “Reinventing Organizations” van Frederik Laloux. Werken aan vernieuwing in deze tijd volgens Wheatley gebeurt door zelf-organisatie en het verbinden van deze netwerken met elkaar. Dit

doen we door 4x per jaar een digitale bijeenkomst te organiseren waarin alle deelnemers van de verschillende netwerken in het land met elkaar kunnen communiceren. We delen succeservaringen en zoektochten met elkaar.

Klas: bijvoorbeeld leesonderwijs in groep 3.

De leerkracht van groep 3 wil de kinderen meer autonomie geven in het leerproces en kiest ervoor om de kinderen een opdrachtblad te geven waarop de letters staan die geleerd mogen worden in de komende periode. De doelen staan ook op het voorbeeld. De kinderen kunnen zelf kiezen wat ze doen, wanneer en met wie. Daarna de doelen aftekenen en de leerkracht volgt het proces nauwgezet. De kinderen zijn samen verantwoordelijk voor de opbrengst van elk kind in de klas: we helpen elkaar om te leren wat we samen belangrijk vinden. De kinderen werken harder, met meer betrokkenheid en motivatie en het resultaat is goed.

School.

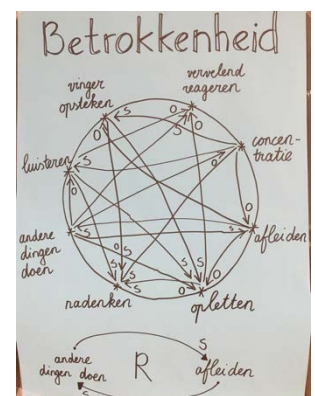
Een van de belangrijkste hefboomen voor innovatie op schoolniveau is de rol van het leiderschap. Het instrument daarbij is de innovatiewand. Op deze wand wordt de innovatie gevisualiseerd. Regelmatig bespreken de teamleden bij de wand de successen en worsteling bij het realiseren van de innovatie. Ze leren van en met elkaar. Er worden doelen voor de volgende periode gesteld. De innovatie wordt zodoende meer levend en het risico van terugval wordt kleiner.

Innovatiewand waarin 3 routes bij elkaar komen: PBS, samenwerkend leren en autopoiesis. BS Schoter Duijn Den Helder

Leerkracht.

Het netwerk Boeiend Onderwijs biedt leerkrachten de gelegenheid om met vernieuwende inhoud te werken en met en van elkaar te leren. Elke bijeenkomst staat een inhoud centraal en verdiepen we alle voorgaande kaders tijdens het bespreken van de ervaringen waarin de deelnemers de toepassingen delen die ze uitgetoetst hebben. In dit voorbeeld heeft de leerkracht met de kinderen het thema betrokkenheid uitgewerkt m.b.v. de relatiecirkel.

Digitaal netwerk Autopoiesis

4x per jaar vindt een digitale bijeenkomst plaats m.b.v. ZOOM. Leerkrachten delen succeservaringen en een worsteling en samen genieten we van beide en vinden we suggesties voor volgende stappen in de worsteling.

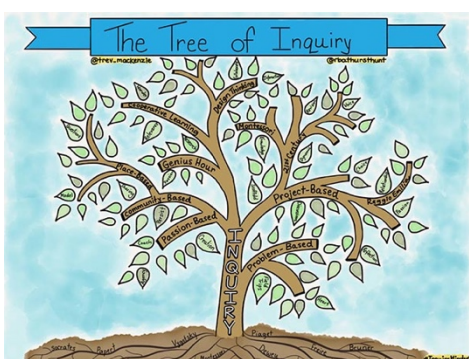
Individu.

In coachingsgesprekken vertelt de gecoachte het verhaal en gebruik ik alle onderdelen van het schema Autopoietisch Leerproces om vragen te stellen over het waarom, te verdiepen gericht op houding en overtuigingen, verheldering te bieden bij vaardigheden, een route uit te zetten gericht op resultaat en vooral eigenaarschap van de persoon te waarderen en daar waar nodig te activeren.

ONDERZOEKEND LEREN

Van jezelf, de ander
en de omgeving.

2 ONDERZOEKEND LEREN

Vertaling boek Inquiry Mindset van Trevor Mackenzie en Rebecca Bathurst- Hunt

Via de nieuwsbrief van “Mind/Shift” kwam ik in aanraking met het werk van Trevor MacKenzie en Rebecca Bathurst-Hunt. Het is concreet praktisch en mooi gevisualiseerd.

**'Kinderen leren
gedurende hun eerste
levensjaren door te
onderzoeken. Dit mogen
we voortzetten in het
onderwijs.' Stop met**

doceren, laat ze onderzoekend leren!

In de komende nieuwsbrieven zal ik meer aandacht besteden aan de vertaling van het boek.

Link naar nieuwsbrief [Mind/Shift](#):

WARRIORS FOR THE HUMAN SPIRIT

Wie wil ik zijn als mens
en als professional?

3 WARRIORS FOR THE HUMAN SPIRIT

Training van Margaret Wheatley gebaseerd op haar nieuwe boek “Who do We Choose to Be? Facing Reality, Claiming Leadership, Restoring Sanity”

De training bestond uit een bijeenkomst van een week eind april in Toscane, 6 maanden opdrachten uitvoeren en maandelijks overleg via ZOOM en een afsluitende week in november in Toscane. De training bestond uit meditatie, Qi gong en teachings door Meg. Zeer

indrukwekkend waar ik als mens en als professional weer een volgende stap kan zetten in mijn leerproces.

Vow

I cannot change the way the world is
but by opening to the world
as it is
I may discover that
gentleness, decency and bravery
are available
not only to me
but to all human beings.

Chögyam Trungpa

We need leaders who recognize the harm being done to people and planet through the dominant practices that control, ignore, abuse, and oppress the human spirit. We need leaders who put service over self, stand steadfast in crises and failures, and who display unshakable faith that people can be generous, creative, and kind.

Margaret Wheatley

Op 28-29 maart 2019 organiseren Joke Middelbeek (Bestuurder Stichting Westelijke Tuinsteden) en ik een masterclass met Margaret Wheatley. Ze zal dan haar perspectief delen op wie wij als leiders in deze tijd kunnen zijn en wat dat kan betekenen voor het onderwijs. Ook als je in een andere sector werkt is deze masterclass de moeite waard. Tijdens de ruimte voor persoonlijke en professionele verdieping kun je de verbinding maken met je eigen praktijk.

In de komende nieuwsbrieven zal ik meer aandacht besteden aan de toepassing in de praktijk. Een van de uitwerkingen vind je in het volgende item “Duurzaamheid” en de organisatie van YESS.

DUURZAAMHEID

De Sustainable Development Goals en ik, de ander en de omgeving

4 DUURZAAMHEID

Duurzaamheid is overal onderwerp van gesprek. Wat doen we ermee in de klas en de school? Hoe leren we kinderen duurzaam waarnemen, denken en handelen? Hoe geven we in ons educatieve systeem jongeren de kans om de complexiteit die ze overal waarnemen te bevatten en er handelend mee omgaan?

In mijn boek “Autopoiesis, perspectief op duurzaam, betekenisvol onderwijs” (2013) werk ik drie perspectieven op duurzaamheid uit: duurzaamheid als mens, als teamlid/professional en als bewoner van deze planeet. Het gaat niet alleen om afval, klimaat en energie, heel belangrijk, maar er moet balans zijn tussen duurzaamheid in relatie tussen IK en MEZELF, IK en de ANDER, Ik en HET en IK en NU. In dit thema komen alle voorgaande onderwerpen bij elkaar.

YESS staat voor Young Entrepreneurs for a Sustainable Society en daarmee wil ik jongeren de kans geven aan de slag te gaan met complexe vraagstukken rondom duurzaamheid. Elke keer als ik met jongeren hieraan werk ben ik verwonderd over de mate van betrokkenheid die ze laten zien en de inzichten die ze daarbij ontwikkelen.

De Sustainable Development Goals zouden vast onderdeel van het curriculum en het leerproces mogen zijn. Het blijkt dat als het in het curriculum staat dat het dan aandacht krijgt....

Het belang en de noodzaak van duurzaamheid en de betrokkenheid van jongeren erbij wordt op een zeer inspirerende manier verbeeld in The Big Ask uit 2008!

Wil je meer weten over de voorgaande onderwerpen of reageren dan hoor ik graag van je.

guusgeisen@autopoiesis.nu

+31-651055776

Essentie duurzaamheid

